Ч. 265 Неділя 23 падолиста (5 грудня) 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за вложенем оплати почтової

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Промова пос. Барвіньского

в делеґацийній комісиї буджетовій дня 28-го падолиста 1897.

Іменем мого клюбу маю честь заявити, що буду голосувати за буджетом, котрий виказує сего року менше підвисшенє як в попередних роках, а заявляю се з огляду на оборонну силу нашого спільного війска, в інтересі могучости нашої монархії і для забезпеченя загального супокою. Коли-ж наша людність двигає з таким пожертвованєм великі тягарі і жертви для удержаня спільного війска і маринарки, то нехай мені вільно буде висказати тут деякі домаганя і потреби особливо селяньскої людности, котру маю честь тут заступати, щоби хоч часть тих жертв наших податників вернула до них і облекшила їм їх значні тягарі. Вправді не скажу тут богато нового, однак все те є справи, котрі мушу часто повтаряти і домагати ся увзгляднення від міністерства війни.

Передовсім розходить ся о засадниче підмаганє з боку міністерства війни, щоби уможливити громадам і продуцентам значнійшу участь в доставах потреб для війска.

До делеґациї війшла петиция краківского ц. к. господарского товариства, котра справедливо виказує, що причиною незначної участи громад і продуцентів є спосіб розділу тих достав. Міністерство війни придержує ся тої засади, що доставу віддає ся тому, котрий подає найнизшу ціну і внесе наперед дотичну оферту опечатану.

Однак сельскій людности се дуже трудно дізнати ся про такі достави так точно і про ціни поодиноких потреб для війска, як се можливо сидячому в місті заводовому доставцеви, щоби можна в час і відповідну внести оферту. Булоб отже пожаданим, щоби кождий продуцент міг безпосередно представити і продати свій товар військовій адміністрациї. Можна би се осягнути, колиб військова адміністрация в головних місцевостях судових повітів в означених наперед днях робила закупно і щоби ціни купна після одиниць ваги і якости товару наперед оголошувала. Таке поступованє практикує ся н. пр. в Німеччині не від нині і вийшло би в користь продуцентів, а особливо селяньскої людности.

Вже в попередних сесиях делеґациї підносив я справу уділюваня урльопів в часі жнив для синів селяньских, що служать у війску. Жнива є не лише для селяньскої людности але й для маломіщаньства важною порою, в котрій можна щось заробити. Скоро промине та пора, мусить бідний чоловік голодувати знов цілий рік. Належалоб піти за прикладом Німеччини, де істнують такі постанови (н. пр. в Баварії уділяють тритиждневі урльопи в жнива), а тим способом помогло-б се не лише селяньскій людности, але й осягнуло би ся певні ощадности.

Викази про достави для війска є доказом, що дрібних промисловців втягає ся до більшої участи в роботах для війска. З того показує ся, що наші дрібні промисловці показали ся спосібними до того і доросли до сповненя такої задачі. Було-б отже пожаданим, щоби бідним промисловцям віддавано більшу часть робіт, як доси.

Дальше позволю собі піднести потребу зміни орґанічних постанов для військового духовеньства, щоби зрівнано і тут греко-католицкий обряд з иньшими. Після орґанічних постанов з року 1883 стоїть на чолі військового душпастирского повіту військовий парох римско-катол. обряду. Сему підлягають військові душпастирі і римско-катол. та греко-катол. військові капеляни. Сими постановами упослідженo греко-кат. військове духовеньство і укорочено єго права, позаяк греко-катол. військовий капелян мимо своїх спосібностий, довголітної служби і заслуг у війні і в часї супокою не може стати парохом задля свого греко-катол. обряду.

(Конець буде).

Вісти політичні.

Чим закінчить ся криза парляментарна, доси ще не знати. Оногди і вчера відбували ся конференциї правительства з репрезентантами лівиці і екзекутивним комітетом правиці. Що було предметом тих конференций і на чім они станули, доси ще докладно не знати. Лївиця видала комунїкат, в котрім каже, що на оногдашній конференциї обговорювано услівя, під котрими Рада державна могла би розпочати засїданя. Мериторичний зміст переговорів постановлено держати в тайнї. Комунїкат екзекутивного комітету правиці потверджує лиш,

30)

ШПІГУН.

(Повість Джемса Ф. Купера).

(Дальше.)

На так нагле подружене Сари з Вельмере'м і то що в порі, коли житє одного члена родини було в грізній небезпечности, згодив ся пан Вартон длятого, бо був тої гадки, що неспокійні часи можуть залюблених на завсїгди розлучити, та й побоював ся, що смерть єго сина може прискорити й конець єго житя, а єго доньки остались би тогди без всїлякої опіки.

Доктор Сайтґрівс написав кілька слів і дав їх Цезарови та сказав:

— Ідь до Фор Кориерс і дай сю карточку вахмайстрови Голїстерови або й пани Флянаґан; він або она дадуть тобі обручку а ти вертай з нею до нас:

В письмі від доктора було написано як слїдує:

„Скоро Кайдер не має горячки, то може чого попоїсти; Ватзонови пустїть кватирку крови. Пошукайте добре, чи тота баба Флянаґан не держить де в шпитали потайком кілька баньок з горівкою. Джонзонови дайте сьвіжу опаску, а Смайса пішлїть назад до служби. — Пришлїть менї обручку, що висить при ланцушку від годинника, котрий я Вам лишив, щоби Ви знали після него, коли давати лїки, і дайте єї Цезарови, тому, що приніс Вам отсе письмо. Архібальд Сайтґрівс, полковий лїкар.“

— Цезаре — відозвала си Кеті, коли мурин з нею пращав ся — коли дістанете обручку, то сховайте єї до лївої кишенї, бо тота найблизша до серця, а памятайте, щоби-сте не брали єї на палець, бо з того було би нещастє.

— На мій палець не брати? — сказав на то здивований мурин і витягнув свою костисту руку. — Така мала обручка не влїзе на Цезарів палець.

— А хоч би й нї, Цезаре, то таки навіть і не пробуйте а не забудьте сховати до лївої кишенї. А коли будете іти попри кладовище, то здойміть капелюх і спішіть ся, бо то нема нїчо' прикрійшого, як чекати на вінчанє, скоро вже раз хтось на то зважив ся.

Незадовго по тім сидів вже Цезар на кони, а що з малку їздив верхом, то й держав ся добре. Але шісдесять зим на єго карку все-таки остудили поволи єго африканьску кров.

Ніч була темна, студений вітер як звичайно в падолистї дув по долинї. Коли Цезар доїхав до кладовища, відкрив Цезар голову з забобонним страхом та глянув не раз і не два на могили, як би сподївав ся якогось надприродного з'явища.

Було на стілько ясно, що він побачив таки живісенького якогось чоловіка, що вийшов із кладовища, очевидно в тім намірі, щоби дістати ся на гостинець.

Навіть розум і віра ведуть на дармо борбу против вражінь ранної молодости, а бідному Цезарови неставало і того. Але він умів добре їздити і хопив ся з інстинктовною зручностию коня за шию та пустив поводи.

Горби, лїси, скали, плоти і доми перелїтали мов блискавка попри него і мурин став як-раз розважати собі, чому і на що він так гонить як шалений, коли доїхав до місця, де розходили ся дороги і де станув перед ним готель Флянаґан, проста хата, що вже трохи валила ся.

По слабім сьвітлї від огню здогадав ся мурин насамперед, що він доїхав до якоїсь людскої оселї, а тогди вернув і єго страх перед кровожадними Віржінцями.

Але мусїв сповнити свій обовязок; отже злїз з коня, привязав запінене зьвіря до плота і осторожним кроком підійшов до вікна, щоби роздивити ся.

Перед мигкотячим огнем сидїли вахмайстер і Бетті та частували ся горівкою.

— А я Вам кажу, любий вахмайстре — говорила Бетті відоймаючи чарку від уст — що нема в тім розуму думати, як би то був хтось инший, а не похатник. А де-ж би подїли ся смрід від сїрки і кіньске копито? А відтак, вахмайстре то й не годить ся вмавляти в самотну жінку, мов би то Белзебуб був єї товаришем.

Цезар зачув досить, щоби бути переконаним, що від сеї пари не грозить єму нїяка небезпечність. А що аж дрожав від студени, то вже сам вид огню вабив єго до хати. Як же перепудив ся, коли Голїстер добув шаблю і грозячи єму вийшов до него:

— Ходїть сюди! — крикнув вахмайстер — ходїть сюди! Хто Вас післав?

— А хто-ж би? Ваш доктор Сайтґрівс.

— Дїйстно? Ну, то маєте щастє, коли Ви

що відбувала ся конференция комітету з президентом міністрів. — До ще більшої запутанини причиняє ся немало і становище Угорщини, котра домагає ся конче, щоби справа угоди була конституцийно залагоджена і грозить, що в противнім случаю угорске правительство буде мусіло поставити в парляменті самостійний проєкт що-до спільних видатків.

Послідні розрухи в Празі, що стали ся причиною заведення намісцевих судів (Standrecht), були дійстно грізні і прибрали були вид формальної революциї. Роз'ярена товпа в Празі і єї підгородях особливо в Жижкові і королівских Виноградах кинулась була не лиш на публичні і приватні доми німецкі, але стала розбивати і рабувати склепи та шинки німецкі і жидівскі. В однім місци підпалено навіть склад дерева. Як були великі розрухи, можна собі уявити з того, що вся войскова залога Праги разом з полициєю і жандармериєю не могли дати собі ради, бо що в однім місци розігнали товпу, она зараз зібрала ся в другім і дальше робила своє. На Жижкові прийшло було до кровавої бійки межи товпою а двома компаніями піхоти. Войско пустилось було приступом з баґнетами на товпу, а та стала кидати камінєм. Тогди войско стрілило і поранило богато людий. Взагалі підчас розрухів поранено більше або менше тяжко 150 осіб а 4 убито на смерть. Се все стало ся причиною, що в Празі і єї підгородях заведено намісцеві суди, після котрих кождого, котрого прихоплять на вчинку, судять зараз на місци і карають смертию. Після постанов карних суди такі можуть бути денебудь заведені і мають складати ся з 4 судиїв, для котрих безпечности має бути придане войско, відтак має бути при них сьвященик, лікар і кат зі своїми помічниками. Суд має ся відбувати від початку до кінця без перерви. Поступоване судове може найдовше три дні тревати. Доказом вини єсть то, що когось зловлено на вчинку при злобнім ушкодженю чужого майна (§. 85 зак. кар.), скоро то ушкодженє переходить вартість 25 зр. і з него могла би вийти небезпечність для житя і здоровля людий.

По заведеню намісцевого права в Празі розрухи вже не повторили ся. Місто виглядає тепер як підчас війни. Войско, котрого єсть там тепер около 15.000, стоїть більшими відділами на улицях. Поменші розрухи були в Пільзні, Беравні і Боденбаху. В сім послідним місті напали були Німці на ческу школу і хотіли єї збурити.

Новинки.

Львів дня 4-го грудня 1897.

Ц. к. краєва Рада шкільна ухвалила між иншим на засіданю з дня 1 грудня с. р.: 1) Затвердити вибір п. Тад. Ноеля з Сосолівки і о. Ів. Михалевича з Білобожниці на відпоручників окружної ради шкільної в Чорткові; 2) затвердити вибори на представителів учительства до п. к. окружних рад шкільних: Мих. Мекелити, управителя 2-кл. школи в Звенигороді до ц. к. окружної ради шкільної в Бібрці, Алекс. Москвиньского управителя 2-кл. школи народної в Гермаківці, до ц. к. окружної ради шкільної в Борщеві, Петра Степка управителя 2-кл. школи в Гачеві до ц. к. окружної ради шкільної в Березові; 3) визначити на другого представителя учительства до ц. к. окружної ради шкільної в Борщеві, Фел. Пихурского управителя 5-кл. школи народної в Борщеві; 4) установити посади окремих катихитів греко- і римо- кат. обряду при 6-кл. школі мужескій в Бродах; 5) перемінити 6-кл. школу народну женьску в Дрогобичи на 3-кл. школу женьску виділову, получену з 4-кл. народною, почавши від 1 вересня 1898; 6) перемінити 1-кл. школи народні в Золотниках, Кореличах і Лубянках нижних на 2- клясові почавши від 1 лютого 1898; 7) виключити часть громади: Микулинці, снятиньского пов га, зі звязи шкільної в Будилові і зорґанізувати окрему школу народну в Микулинцях від 1 вересня 1898.

— **Є. Ем. кардинал Сембратович** постановив перед двома тиждньми оснувати в Уневі, Крилосі і Перегиньску доми сс. служебниць Преч. Діви Мариї і вже минувшої неділі перевів свою постанову в діло насамперед в Уневі. Унївска захоронка сс. служебниць єсть осьма з черги в Галичині.

— **Ц. к. Дирекция зелізниць державних** оповіщує: Рух льокальний. З днем 1 січня 1898 увійде в житє нова, в валюті короновій зіставлена тарифа часть I і II для перевозу осіб, пакунків, посилок експресових і псів, па зелізницях льокальних в Галичині і Буковині, котрі позістають в зарядї державнім що до котрих не приміняє ся тарифи особової з 1 січня 1898. З днем заведення нової тарифи будуть знесені: а) тарифа для руху особового і пакункового на буковиньских зелізницах льокальних з дня 1 серпня 1893 враз з додатком; — б) тарифа для руху особового і пакункового на коломийских зелізницях льокальних з дня 1 січня 1891; в) тарифа для руху особового і пакункового на зелізници: Львів-Белзець (Томашів) з дня 1 серпня 1893 враз з додатком I; г) тарифа для руху особового і пакункового на зелізници льокальній Львів Клепарів-Янів з дня 15 червня 1896 враз з додатком I; д) тарифа належитостий за перевіз осіб і пакунків на зелізницях льо альних Іцкани-Сучава і Глібока-Серет, важна від дня отвореня руху; е) тарифа для руху особового і пакункового на зелізници льокальній Борки великі-Грималів, важна від дня отвореня руху.

— **В товаристві руских ремісників „Зоря“ у Львові** відбудуть ся завтра, в неділю, другі вечерниці, на які зложать ся товариські забави, співи, декламациї, монольоґи. Початок о годині 8-ій вечером. Комітет забавовий запрошує всіх членів товариства з родинами і знакомими до численної участи.

— **Самоубийство.** Людвик Скута, поручник 17 баталїону стрільців, що стоїть залогою в Мостах великих, повертаючи з відпустки від родини в Шварцвассер на Шлеску, застрілив ся в Жовкви. Причина самоубийства незвістна.

— **Бурі.** З Брукселї доносять, що на цілім побережи Бельгії зробив оркан великі шкоди. Богато домів знищених. — Французский корабель „Гаспарен“ розбив ся при побережи Бретанії. Уратовано лиш кількох людий з залоги; всї инші погибли. — З Льондона доносять під днем 30-го падолиста: По бурі, яка лютила ся минувшої ночи, наступив такий приплив моря, якого не було від 30 літ в Анґлії. В наслідок того потерпіли прибережні мешканці значні шкоди, особливо на західнім побережи. Сотки моргів залиті водою. Арсенал і касарні в Вульвіч стоять під водою. Будинок маринарки поплив з водою. На побережи ґрафства Норфольк затонуло 7 кораблів разом з залогою. На побережи ґрафства Йоркшір затопило ся також богато кораблів.

— **Катастрофа на мори.** Пароход „Йокай“, власність угорского товариства плавби „Адрия“, затонув в суботу недалеко Дунґенесу. Капітана Власича і 21 моряків уратовано, пять осіб уто-

---

без паролї зайшли сюди щасливо, а то могла пропасти Ваша чорна душа.

— Мурин має певно таку саму білу душу як і Ваша — відозвала ся на то Бетті. — Ходіть сюди, старий чоловіче, та загрійте свого трупа при сїм огни. Я переконана, що такий Африканець любить тепло так дуже, як вояк чарку.

Цезар послухав не сказавши на то нїчого, а якомусь мулятскому хлопцеви, що лежав на лавці, казали занести письмо лїкаря до помічника в лязареті, бо оно було до него адресоване.

— От напийте ся — сказала маркетанка подаючи Цезарови на скоштунок свого улюбленого напитку — то розігріє Вашу чорну душу і додасть Вам трошки відваги на дорогу домів.

— А я Вам кажу, Бетті — перебив її тут вахмайстер — що муриньска душа така сама, як і у білих людий. Кілько то разів чув я від Вайтфільда, що в небі барва тїла не робить ріжниці, отже й вірю в то, що душа сего чорного так само чиста, як і моя або Денвудї'го.

— Ну, то й я знаю, що з майора добра душа — добротлива душа — та й хоробра душа, то чей і Ви самі признаєте, вахмайстре.

— Що-до того — відповів старий вояк — то єсть ще лиш один, котрий стоїть понад Вашінґтоном, а котрий має право видавати свій суд о душах; я можу лиш то сказати, що майор Денвудї такий чоловік, котрий нїколи не скаже: „Ідїть, хлопці!“ — лиш завсїгди: „Ходїть, хлопці! — А коли котрому бідачискови не стає пари чобіт, або пари остро́гів, або гроша, щоби страту покрити, то знайде завсїгди кредит з кишені капітана.

— Чого Ви тут сидите і дармуєте, коли той, котрого Ви так високо цїните, знаходить ся тепер в небезпечности? — відозвав ся нараз якийсь голос. — На коня, на коня, ідїть за Вашим капітаном! Узбройте ся і сїдайте на коня, і то в сїй хвили, бо прийдете за пізно.

Ся несподївана перерва наробила межи сидячими при чарцї величезного замішаня. Цезар забіг мимо волї в найдальший кут комнати. Вахмайстер Голїстер вхопив за шаблю. Але коли побачив, що то похатник, той, що увійшов, станув і собі коло мурина, мабуть длятого, що єго войсковий інстинкт наказував єму концентрувати свої сили.

Лиш Бетті остала ся на своїм становищи коло стола. Взяла баньку і наставила єї похатникови.

— Аби я так здорова! — сказала она — я Вам дуже рада, пане похатнику, або пане Бірч, або й пане Белвебуб, чи хто Ви такі. На всякий случай в Вас честний чортяка, і я гадаю, що мої спідницї зробили Вам добру приcлугу. Ходїть близше до огню, вахмайстер Голїстер не зробить Вам нїчого, в обави, щоби Ви єму колись не зробили якого збитка. Або що, не правда, любий вахмайстре?

— Виносїть ся звідси, безбожний чоловіче! — крикнув старий вояк, підсуваючись близше до Цезаря. — Ідїть собі в мирі! Тут Вам нїякого дїла. Отся жінка не хоче Вас і знати!

Що вахмайстер хотїв ще дальше говорити, того вже не можна було зрозуміти, бо він лиш щось мурко́тїв і кивав губами.

В голові маркетанки, що випила була спору горївки, не зовсїм було ясно і она крикнула тепер сердито:

— А Вам що до того, коли сей чоловік приходить до мене? Хиба-ж я не вдовиця і не сама собі пані? А Ви все лиш щось говорите, що мене любите, але я того не виджу. Та й чому-ж би пан Белвебуб не мав права отверто сказати, що єму на серци? Я готова єго вислухати!

— Мовчїть, жінко! — сказав похатник — а Ви дурний чоловіче беріть за зброю та сїдайте на коня! Спішіть ратувати свого офіцира, коли Ви дійстно прихильні справі, котрій служите та не хочете зробити нечести тому мундурови, який на собі носите!

По сих словах щез похатник з очий перепудженої трійки.

Коли Цезар пізнав голос свого давного приятеля, вийшов із свого кута і сказав:

— Чому Герве тут не лишив ся? Міг був старого мурина відвести домів. Я не гадаю, щоби дух старого Бірча зробив щось злого свому синови!

— Який ти дурний, бідний чоловіче, і не знаєш нїчого! — сказав на то старий вояк, котрий знов опамятав ся. — Чи Ви гадаєте, що то справедший живий чоловік, що має тїло і кров?

— Гм — відповів на то мурин — похатник не має богато тїла, але з него добрий чоловік.

— Та бо, любий вахмайстре — відозвала ся маркетанка — скажіть хоч раз розумне слово і зробіть то, що Вам каже розумна жінка: Скличте хлопцїв та їдьте за капітаном Джеком. Не забувайте, любий вахмайстре, що він сам наказав Вам бути завсїгди готовим.

— Ну, так, але не на услуги злого духа. Коли би то наказав капітан Лявтон, або поручник Мавон, або й підпоручник Скіпвайт, то не знаю, хто би скорше від мене був на кони?

— Але ж вахмайстре, а кілько-ж то разів Ви самі говорили, що Ваш корпус і самого чорта не боїть ся?

— Та й не боїть ся в боєвім порядку і по дни. Але серед такої ночи, як отся, то треба би хиба удурітi, щоби викликувати чорта. Послухайте лиш, як там вітер свище між деревами, мов би всї чорти заводили.

— А що-ж буде з капітаном Джеком? — спитала Бетті розлючена. — То Ви не хочете

нуло. Причиною катастрофи було то, що англїйский пароход „Андроссон“ наїхав на „Йокая“ і поторощив єму лївий бік так, що той зараз затонув. Як кажуть, завинив тут англїйский корабель. — З Гаґи доносять, що стоячий там на котві корабель австрийского Льойда „Дияна“, затонув ударений також англїйским пароходом „Антоніо“. Наслїдки тої катастрофи о много страшнїйші, бо утонуло 150 подорожних і 40 людий залоги.

— **Хто найскорше віддає ся?** Mecklenburgische Zeitung обчислила на підставі статистики супружеств по більших містах, що женщини, котрі в молодих лїтах мають які небудь занятя, дуже скоро виходять замуж. Найбільше виглядів на супружество мають акторки, сьпівачки і танечницї. По них вступають найскорше в стан супружа кухарки і няньки. За ними йдуть писательки, котрі звичайно віддають ся за лїтератів і редакторів. Стенографістки і ті, що працюють коло машин, мають велику нагоду познакомити ся з мужчинами і одного з них зискати собі на все. Робітницї по фабриках також рідко остають незамужними. Касерки по торговлях і инших роблять часто дуже добрі партиї; і кравчинї мають незлі вигляди на замужє. Вже рідше находять собі чоловіка учительки, що заняті по школах. Найгірше під тим взглядом мають ся ґувернантки, котрі майже зовсїм не бувають в товаристві молодих людий і длятого рідше находять собі між ними женихів.

Господарство, промисл, торговля, ґіґієна і виховане.

Добрі ради.

Чого нашим господарям потреба? — Гроший, ґрунту, худоби, знарядів господарских і т. д. і т. д.; але й ще чогось. Ану вгадайте, чого? — Розумних, образованих і добре вихованих жінок.

— Кілька слів про наші сїльскі жінки. Жінка повинна бути не лиш подругою для свого чоловіка, але й єго підпорою в щастю і нещастю, помічницею в господарстві, двигателькою і окрасою житя родинного і народного, она стає ся душею цїлої родини і призначена на то, щоби бути тим огнищем, з котрого цїлі поколїня набирають того родинного тепла, тої любови і вихованя, що кріплять і держать цїлі роди, цїлий нарід. Річ очевидна, що жінка повинна бути не лиш сьвідома того свого великого обовязку, але й уміти достойно і розумно єго сповнити. А спитаймо відразу і коротко: чи наші сїльскі жінки спосібні до того всего? — Кождий хто прочитав доси сих кілька слів легко й сам дасть собі відповідь. Коли ми всї не виймаючи навіть і переважної части нашої інтелїґенциї (не у гнів їй то кажучи) стоїмо ще на дуже низькім степени культури і цивілїзациї, то що-ж сказати о наших сїльских жінках? Наше сїльске жіноцтво, то майже ще зовсїм таке, як у народу, що стоїть на найнизшім степени культури і цивілїзациї, хоч не можна сказати, щоби оно не було спосібне до чогось висшого. Противно, оно має всякі задатки красшої будучности, має великі здібности до сповнюваня своєї задачі, але ті здібности поправдї сказавши ми не старали ся доси розвивати в нашім жіноцтві. Серед мужчин селян все таки видко вже якийсь поступ; они вже й більше образують ся та набирають поверховної оглади от хочби длятого, що більше учать ся в школї і частїйше та дальше їдуть в сьвіт, служать у войску, сповняють свої горожаньскі обовязки. Сама вже конечність змушує наших селян більше цивілїзувати ся, коли тимчасом наше сїльске жіноцтво майже зовсїм не знає ніякого, так нинї потрібного в кождім напрямі поступу. Правда, в наших інтелїґентних кругах підношено вже т. зв. „жіноче питане“, але поза пусті слова, поза чисту балаканину ми ще не переступили і до живого дїла у нас нїкому й не при думцї брати ся. А час не стоїть. Не мало лиха у нас і в того, не мала причина бідности наших селян і в тім, що наші сїльскі жінки не мають ні виховання ні образовання. На жінцї на селї спочиває цїле господарство; в її руках лежить доля її дїтий, а тим самим і будучих поколїнь. Та що з того! Наші сїльскі жінки господарять в переважній части все ще так само як господарили їх матери, виховують свої дїти так само як їх матері виховували, значить ся, дивлять ся лиш на то, щоби дїти виплекали ся і виросли, а проче — як Бог дасть. Дуже часто буває, що жінка на селї не уміє анї до вбре зварити анї спечи хлїба, анї випрати, анї щось ушити, а навіть тим, що уважають ся за добрі господинї, ще дуже далеко до того, щоби називали ся добрими. Як би у нас було по селах розумне, образоване і добре виховане жіноцтво, то й культура і цивілїзация поступали би скорше наперед, було би менше біди, менше нужди і нещастя в родинах. А що-ж на то вдїяти, як зарадити лиху? Годї чекати аж на то, що якась загальна зміна в сьвітї заведе якийсь инший лад, бо хоч би й так стало ся, то зробляти лад за нас і без нас, а тогди ледви чи нам то вийде на пожиток. Треба отже самим думати о підношеню нашого жіноцтва. А коли вже так єсть, що чоловік і жінка мають себе взаїмно доповняти, то обовязком мужів єсть старати ся о то, щоби їх жінки були розумнїйші, поступовійші. Чоловік повинен учити жінку в чім лиш може. Передовсїм же ті, що женять ся, хоч би то були й неписьменні люди — а тим більше письменні — повинні уважати не лиш на то, щоби їх будучі жінки мали здорові руки до роботи, але й щоби уміли бодай читати і писати, щоби уміли лїпше варити і печи як теперішні, та знали си лїпше на господарстві. Треба більше вимагати від жінок, а тогди й они будуть старати ся о то, щоби більше знали; тогди й родичі з конечности будуть мусїли давати дївчатам більше образоване і лїпше виховане. Але щоби так могло бути, треба щоби й мужчини не забували про своє власне образоване.

— Щоби колеса не борзо псували ся: Звістно, що направа возів що року господаря богато коштує, найгірше коли колеса борзо псують ся. Можна тому легко зарадити там, де можна дістати ропи нафтової. Нові колеса треба запустити тою ропою а то робить ся так: Казати собі зробити вузку але високу і довгу скринку з бляхи. (Остаточно можна би зробити скринку і з дерева, лиш треба єї щільно чим залїпити, щоби ропа не втїкала). Колесо підносить ся, так, щоби оно могло свобідно обертати ся, підкладає ся скринку з ропою під него, так, щоби оно мачало ся в ропі і обертає ся єго поволи, щоби оно мачало ся в ропі. Замість ропи можна ужити і мази, але ропа нафтова найлїпша.

— Бородавки на вименах і дійках у коров можна вигубити в той спосіб, що за помочию пензлика мастить ся їх два рази на день міцною кислотою оцтовою (квасом оцтовим, купити в аптицї). До кількох днїв зачнуть бородавки морщити ся а до 8 або 14 днїв зовсїм щезнуть. Ветеринарі радять уживати також т. зв. монохльорову оцтову кислоту. В однім і другім случаю треба осторожно мастити лиш самі бородавки, бо в противнім случаю буде й шкіра на вимени пукати і відставати.

Телеґрами.

Відень 4 грудня. Президент мінїстрів бар. Ґавч принимав вчера депутацию сенату нїмецкого унїверситету в Празї, котра просила о охорону унїверситетских інститутів, що президент мінїстрів і обіцяв.

Табор 4 грудня. Підчас вчерашних розрухів повибивано в жидівских домах і божницї вікна. Арештовано 5 осіб, скріплено жандармерию і зареквірувано войско.

Бераун 4 грудня. У вчерашних розрухах взяло участь около тисяч людий. Мимо жандармериї і місцевої поліциї повибивано вікна в сїмох ческих домах. О півночи настав спокій.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

слухати єго приказів? — То хочете ту осторогу з вітром пустити? Коли так, то я запряжу коня до мого візка і поїду до него та скажу, що Ви боїте ся мерця і Белзебуба, та що єму сподїзати ся помочи від кого иншого, а не від Вас. Цікава би я знати, хто ще завтра буде вахмайстром, а ну-ко? Певно, що не Голїстер!

— Ну, ну, Бетті — сказав вахмайстер — коли треба їхати, то я перший поїду, скличу моїх людий і дам їм добрий примір. Нехай лиш Господь змилосердить ся над нами і спошле нам ворога з тїлом і кровю.

Вояк ликнув собі споро з фляшки і додав тим собі відваги, та скликав людий, що остались були під єго командою.

Тепер з'явив ся і мулятский хлопець з обручкою, котру Цезар сховав старанно до лївої кишенї в камизельцї, сїв на коня і гнав майже без пампяти, аж зьвіря станула знов перед стайнею, в котрій дома стояло.

Драґон їхав значно поволїйше, бо уважав і стеріг ся більше та заєдно чатував на ворога і єго не підганяв страх перед тим, що дух сьвятий при нас.

Глава двайцять друга.

Положене малого товариства в Льокусте було в найбільшім степени прикре. Панове, розуміє ся, старали ся всїма силами, щоби оживленою розмовою скоротити о скілько можна довгі хвилї, але положене було так прикре, що не легко можна було щось вдїяти.

Молода пара має від непамятних часів право до того, що єсть так нудною, як лиш можна бути, а зібрані при сїй нагоді приятелї не мали охоти відбирати їй того права.

Англїйский полковник сидів понуро коло Сари, котра, видко, все ще не могла переболїти того встиду, що вінчане мусить проволїкати ся, та й причини задля якої то стало ся. Доктор Сайтґрівс розмавляв від часу до часу з панною Пейтон.

— Супружество єсть институцию, котрій сам Бог надав сьвятість і котру люди шанують — сказав він — а в наших часах піддає ся она правам розуму і природи. Стародавні народи, що завели були у себе многоженьство, не зважали на права природи і засуджували тисячі людий на нужду. Але з розвитком наук настали й розумнїйші установи суспільні, котрі постановляють, що мужчина може мати лиш одну жінку.

Вельмере глянув погірдливо на доктора і хотїв тим показати, що така бесїда тепер невідповідна, а панна Пейтон відозвала ся на то трохи несьміливо:

— Менї видить ся, докторе, що ми завдячуємо наші погляди в сїй справі християньскій вірі.

— То правда, панно Пейтон, приписи апостолів причинили ся головно до того, що оба поли одержали в сїй справі однакові права. Але в якім напрямі могло многоженьство противитись вірі? Сьв. Павло, що був ученим, радив ся мабуть в сїй справі зі сьв. Лукою, котрий, як знаємо, мав богато знаня лїкарского.

Хто знає, до чого би ще завела була доктора Сайтґрівса єго буйна фантазия, як би Лявтон не перебив був єму питанем:

— Яка, пане полковнику Вельмере, в Англїї кара за двоженьство?

Молодий чогось зляк ся і поблїд. Але й зараз стямив ся та відповів зі спокоєм щасливого чоловіка:

— Смерть — бо єї й заслугує той, хто допускає ся такого злочину.

— Смерть і секция — додав лїкар.

(Дальше буде.)

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.